

За багаторічну плідну наукову і громадську роботу, створення нових сортів В. І. Худоєрка нагороджений орденом “Дружби народів”, золотою і трьома срібними медалями ВДНГ СРСР, трьома бронзовими медалями ВДНГ України. В 1987 р. його ім'я зенесене до алеї Трудової Слави на виставці досягнень народного господарства Української РСР.

Значні наукові здобутки та численні заслуги В. І. Худоєрка залишили яскравий слід у вітчизняній селекції і продовжують жити в пам'яті багатьох його послідовників.

В. К. Рябчун

Керівник Національного центру генетичних ресурсів рослин України

Д. К. Єгоров

Завідувач лабораторії селекції і генетики озимого жита

А. В. Ярош

Науковий співробітник лабораторії генетичних ресурсів зернових культур

Л. П. СИМИРЕНКО – ОСНОВОПОЛОЖНИК САДІВНИЦТВА УКРАЇНИ

В 2015 році минає 160 років від дня народження Л.П.Симиренка – видатного вітчизняного вченого в галузі садівництва.

Левко Платонович Симиренко народився 6 лютого 1855 року в с.Млієві Городищенської волості Київської губернії. Його батько Платон Федорович, син викупленого на волю кріпака, був освіченою людиною свого часу, закінчив вище технічне училище у Франції. Перебування в цій країні і спілкування з прогресивно настроєними людьми позитивно вплинуло на світогляд Платона Федоровича

У 1873 році після закінчення гімназії Левко Платонович вступив на фізико-математичний факультет Київського університету, а незабаром перейшов на природничий факультет Новоросійського (нині Одеського) університету. Як у Києві, так і в

Одесі Л.П.Симиренко бере активну участь у студентському революційному русі. Тричі його арештовували і тримали у тюрмах за розповсюдження забороненої літератури та надання матеріальної допомоги народовольцям.

У 1878 році, одразу по закінченні університету, його в адміністративному порядку висилають в Красноярськ. Перебуваючи у неволі, Л.П.Симиренко продовжував займатися своєю улюбленою справою – садівництвом. Він вивчав сувору природу Сибіру і організовував вирощування декоративних рослин, плодкових дерев і винограду в складних умовах закритого ґрунту. Праця його як талановитого початківця сибірського садівництва одержує загальне визнання та широко висвітлюється у вітчизняній і зарубіжній пресі. У цей час він розробив основу Красноярського міського парку, що вважалось визначним у Сибіру. Л.П.Симиренко

присвятив свій дослідницький розум і використав свої знання з садівництва в ще більш суворій частині Сибіру – в Іркутській губернії, досягнувши і тут вагомих результатів.

У 1887 році Л.П.Симиренко повернувся із заслання. Йому було дозволено поселитися на батьківщині в с.Млієві без права проживання в столичних і губернських містах Росії. Впродовж наступних 12 років він перебував під наглядом поліції. Вдома Лев Платонович цілком присвятив себе розвитку вітчизняного садівництва.

Швидкими темпами розвивалось і промислове садівництво, оскільки з поліпшенням транспортного залізничного сполучення з'явилась можливість збуту значних партій плодів у великі адміністративні і промислові центри. Однак закладка великих садів у цей час здійснювалась без правильного добору сортів, які б відрізнялись високою якістю плодів, були пристосовані до конкретних ґрунтово-кліматичних умов. У гонитві за наживою російські садопромисловці механічно переносили в Україну західноєвропейське садівництво, без попереднього вивчення закладали сади іноземними сортами, які часто гинули, не витримуючи наших суворих зим. З іншого боку, велика частина садів була закладена випадковими місцевими низькоякісними сортами. Л.П.Симиренко, критично оцінюючи стан промислового садівництва, зазначав, що однією з головних причин низького рівня нашого садівництва є відсутність необхідних знань про сорти. Тільки правильний добір сортів, цілком придатних для умов даної місцевості, міг забезпечити успіх плодового саду. Він вказував на необхідність закладки при розсадниках колекційних садів, де можна було б наочно познайомитися із сортами і раціонально вирощувати плоді дерева кращих сортів, які витримували б низькі температури.

Після повернення із заслання Л.П.Симиренко береться за здійснення своєї давньої мрії - створення такого господарства, яке б стало науковою лабораторією з садівництва. З цією метою він у 1887 році організовує перший в Росії помологічний розсадник і маточний сад, який став єдиною в Росії і однією з найбільших у Європі помологічною колекцією плодових і ягідних рослин. Закладаючи розсадник і маточний сад, Л.П.Симиренко мав намір всебічно вивчити зібрані ним сорти, зокрема щодо їх реакції на клімат, ґрунт, вологу, стійкості проти шкідників і хвороб, смакових якостей плодів, лежкості та інших властивостей, щоб відібрати кращі та рекомендувати для масового розведення в промислових і любительських садах.

Вчений збирає саджанці і живці з різних місць України, Прибалтики, Молдавії, Кавказу, Криму. Л.П.Симиренко налагоджує зв'язки з різними фірмами і вченими Німеччини, Франції, Бельгії, Голландії, Італії, Австро-Угорщини, США та інших країн світу і одержує від них посадковий матеріал майже всіх відомих на той час сортів плодових і ягідних культур. Варта подиву велетенська робота Л.П. Симиренка. До 25-річчя існування розсадника в його маточному саду нараховувалось 889 сортів груші, 900 – яблуні, 81 – сливи, 350 – черешні і вишні, 115 – персика, 56 – абрикосу, 45 – горіха, 165 – агрусу. Крім цього, тут була зібрана колекція квіткових і декоративних рослин: 927 форм троянд, 305 різновидностей хвойних дерев і кущів та багато інших декоративних рослин.

Створення цих насаджень супроводжувалось глибоким і всебічним вивченням сортів у відповідності до основних принципів наукової помології. Практичні та теоретичні роботи Л.П.Симиренка з основних розділів помології – сортовивчення, сортодослідження і районування плодових і ягідних культур, а також наукові висновки, одержані ним у результаті вивчення садівництва України та Криму, не втратили своєї актуальності і сьогодні. Вчений створив свою систему вирощування посадкового матеріалу та розробив нові агротехнічні прийоми, які і нині з успіхом застосовуються в розсадниках. Великого значення при вирощуванні саджанців Л. П. Симиренко надавав правильному підбору підщеп, строку вічкування, обробітку ґрунту. Значну увагу Левко Платонович приділяв розмноженню й поширенню нових сортів. Так, сорт Ренет Симиренка, відібраний і розмножений у Мліївському

розсаднику, одержав широке розповсюдження не тільки у садах України, а й Північного Кавказу, середньої частини Російської Федерації, Закавказзя, Середньої Азії.

Л. П. Симиренко неодноразово брав участь у з'їздах плідників, виступав з цінними пропозиціями щодо розвитку і поліпшення стану садівництва. У 1890 році він учасник міжнародного з'їзду плідників у Парижі. Вчений був обраний членом-кореспондентом Бельгійського товариства садівників, а в 1895 році – почесним членом французького Національного помологічного товариства.

Перші результати вивчення багатой помологічної колекції свого розсадника вчений виклав у книзі “Ілюстрований опис маточних колекцій розсадника” (Генеральний каталог, 1901 р.). У цій праці було описано 1300 сортів плодкових, ягідних і декоративних порід.

У 1912 р. виходить в світ фундаментальна праця “Кримське промислове плідництво”, де викладені десятирічні дослідження вченого з різних питань садівництва. Теоретично і практично обґрунтовано питання догляду за промисловим садом: обробіток ґрунту, зрошення, збір врожаю та ін. Друга частина першого тому присвячена яблуні й груші, де досконало описані найцінніші сорти яблуні й груші: походження сорту, поширення, його переваги, вимогливість до ґрунту, клімату, довговічність сорту, урожайність, початок плодоношення. Вся діяльність Л.П.Симиренка біла спрямована на те, щоб фрукти стали постійними у вжитку населення. Велике значення він надавав поширенню знань з плідництва в періодичній і спеціальній пресі, а також організацією шкіл з садівництва. Організована ним школа готувала висококваліфікованих садівників і мала велику популярність. Кращою рекомендацією для садівника служили слова: “Я – учень Левка Платоновича Симиренка”.

У 1920 р. на базі розсадника Л.П. Симиренка організована Мліївська садово-городня дослідна станція, пізніше реорганізована в Центральний державний плодівий розсадник України. Нині Інститут помології носить ім'я Л.П. Симиренка, вченого, який започаткував наукове обґрунтування ведення галузі садівництва і розсадника в Україні. Праці вченого по вивченню і добору сортів, а також методики вирощування посадкового матеріалу, не втратили актуальності і тепер. Традиції Л.П.Симиренка поширюються і вивчаються садівниками не тільки в Україні, а й далеко за її межами, впроваджуються в колективних садах і на присадибних ділянках. Сьогодні сорти Інституту відомі далеко за межами України, їх вирощують в багатьох країнах Європи та Америки.

Кучер М. Ф., директор Інституту помології ім. Л. П. Симиренка